

Dnr 1.6.3-2014-3906
Dnr 3.2.17-9706/15 (SJV dnr)

Tillväxtverkets handlingsplan för landsbygdsprogrammet 2014–2020

Uppdaterad inför 2021 den 21-02-26

Godkänd av Jordbruksverket den 21-03-05

Träder ikraft den 21-03-05

Sammanfattning

Det svenska landsbygdsprogrammet är uppdelat i 6 prioriterade områden och 15 mer detaljerade fokusområden. Den handlingsplan som Tillväxtverket ansvarar för finns inom prioriterat område 6, fokusområde 6b och innehåller åtgärd 1 Kompetensutveckling (del åtgärd 1.1 kompetensutveckling och delåtgärd 1.2 demonstrationer och information) samt åtgärd 16 Samarbete (delåtgärd 16.2 pilotprojekt och utveckling).

Tillväxtverkets handlingsplan ska användas för att styra Tillväxtverkets arbete med urval och prioritering av projektansökningar som ska bidra till en utvecklad servicestruktur i Sveriges gles- och landsbygder. I genomförande av Tillväxtverkets handlingsplan kommer befintliga nätverk inom service att nyttjas som referensnätverk.

Tillväxtverket har sedan 2009 haft uppdraget att stödja länen i genomförandet av de regionala serviceprogrammen, samt att följa upp dess resultat. Från uppföljningen av de regionala serviceprogrammen samt de egna programmen har erfarenheter utvunnits som genererat både ny kunskap och ökad medvetenhet om avgörande faktorer för möjligheten att säkerställa tillgång till grundläggande service. Tillväxtverkets handlingsplan tar utgångspunkt i dessa erfarenheter och Tillväxtverket har därför valt att prioritera två huvudsakliga inriktningar:

- **Regionala och lokala processer**
Handlingsplanen ska ge kraft och stöd till det regionala och kommunala servicearbetet. Handlingsplanen ska stärka den regionala och lokala processen genom att under programperioden testa modeller för samverkan och processutveckling genom att tillföra kunskap och styrning. Möjlighet ska ges för respektive län att utforma, testa och implementera strategiska arbetsätt.
- **Lokala servicelösningar**
Inom ramen för handlingsplanen uppmuntras regionala, kommunala och lokala initiativ till pilotprojekt för utveckling av lokala hållbara servicelösningar. Det kan även innebära förutsättningskapande projekt och förstudier.

Innehållsförteckning

1.	Syftet med handlingsplanen	3
2.	EU:s mål styr innehållet i programmen.....	4
2.1.	Landsbygdsprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020.....	5
2.2.	Åtgärder och prioriteringar i landsbygdsprogrammet	6
3.	Referensnätverk.....	10
4.	Gemensamt för prioriteringar, urvalskriterier, mål och hantering av beslut i landsbygdsprogrammet	12
4.1.	Urvalskriterier.....	12
4.2.	Indikatorer och målvärden.....	13
5.	Tillväxtverkets prioriteringar för att stärka tillgången till grundläggande service i Sveriges gles- och landsbygder	14
5.1.	Regionalt servicearbete.....	14
5.2.	Grundläggande service - lokalt.....	15
5.3.	Inriktning Tillväxtverkets handlingsplan.....	16
6.	Stöd till kompetensutveckling	19
6.1.	Stöd till kompetensutveckling för lokal serviceutveckling (delåtgärderna 1.1, 1.2 inom fokusområde 6b).....	19
7.	Samarbete	24
7.1.	Stöd till pilotprojekt och utveckling	24
8.	Kommunikation.....	30
8.1.	Kommunikationsplan.....	30
9.	Arbete med andra mål och lokal utveckling.....	34
9.1.	Synergier med fonder och planer som ska bidra till samma mål.....	34
9.2.	Arbete med lokal utveckling.....	36
10.	Uppföljning av handlingsplanen	37
11.	Bilagor.....	38

1. Syftet med handlingsplanen

Handlingsplanen ska användas för att styra vårt arbete med prioritering och urval av ansökningar samt referensnätverk, kommunikation och samordning med andra fonder samt annan regional och lokal utveckling.

Stöden till landsbygdsutveckling som finns i landsbygdsprogrammet regleras i första hand genom EU-förordningen^[1], landsbygdsförordningen^[2] och forskriften om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar^[3]. Handlingsplanen är ett komplement till dessa bestämmelser och används för att vi ska kunna anpassa våra prioriteringar efter våra förutsättningar. I handlingsplanen ingår också att ange sådana uppgifter som vi har beslutat om för vissa stöd.

Det är Jordbruksverket som godkänner handlingsplanen. Jordbruksverket är förvaltande myndighet för landsbygdsprogrammet.

När vi fattar ett beslut om stöd, ska den senast godkända handlingsplanen ligga till grund för beslutet.

^[1] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005

^[2] Förordning (2015:406) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder

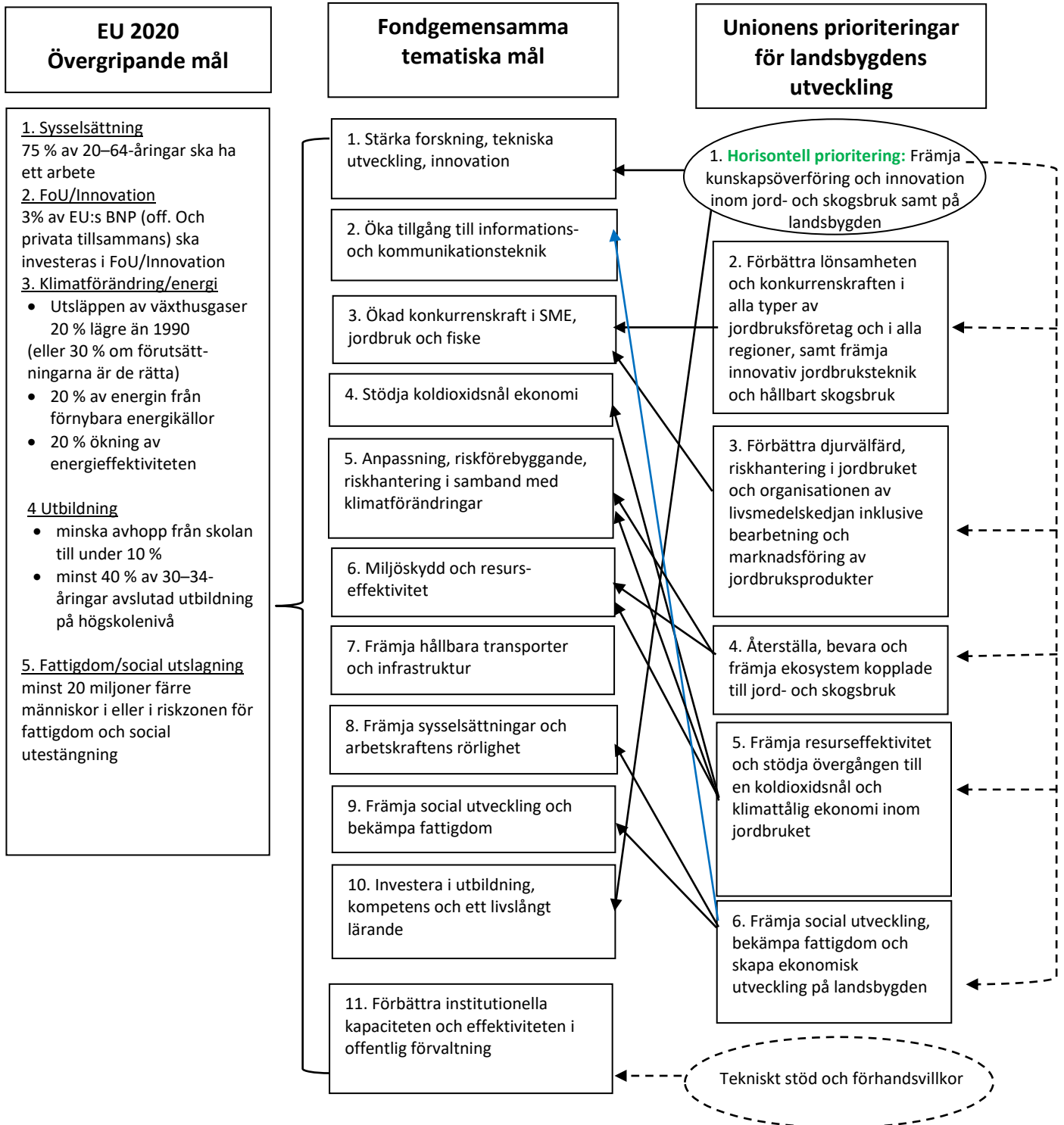
^[3] Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2016:19) om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar samt stöd för lokalt ledd utveckling

2. EU:s mål styr innehållet i programmen

Alla landsbygdsprogrammets och havs- och fiskeriprogrammets prioriteringar bidrar till EU:s övergripande mål, EU 2020. EU 2020 är EU:s tillväxtstrategi för en smart och hållbar ekonomi med hög sysselsättning, god produktivitet och stor social sammanhållning. I Sverige ska landsbygdsprogrammet, havs- och fiskeriprogrammet, de regionala strukturfondsprogrammen och socialfondsprogrammet gemensamt bidra till de fondgemensamma tematiska målen, se bilderna nedan. Dessa mål bidrar i sin tur alla till EU 2020.

2.1. Landsbygdsprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020

Figur 1. Landsbygdsprogrammet och fondgemensamma målen

2.2. Åtgärder och prioriteringar i landsbygdsprogrammet

Det svenska landsbygdsprogrammet är uppdelat i 6 prioriterade områden och 15 mer detaljerade fokusområden. Regeringen har beslutat hur programmets pengar ska fördelas på fokusområden och delåtgärder. Fokusområdena 1abc ska genomsyra samtliga åtgärder och finns därför inte med i tabellen "landsbygdsprogrammet 2014-2020". 1 abc handlar om kunskapsöverföring och innovation.

Här ser du de åtgärder som finns i landsbygdsprogrammet och hur dessa ska bidra till olika fokusområden. De åtgärder som Tillväxtverket ansvarar för finns inom fokusområde 6b för delåtgärd 1.1, 1.2 och 16.2.

Följande prioriteringar och fokusområden används inom det svenska landsbygdsprogrammet:

1. Främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk samt på landsbygden.
 - a) främja innovation, samarbete och kompetensutveckling på landsbygden
 - b) stärka banden mellan jordbruk och livsmedelsproduktion samt forskning och innovation, även i syfte att utveckla miljöledning och miljö kvalitet
 - c) främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
2. Förbättra lönsamheten och konkurrenskraften i alla typer av jordbruksföretag och i alla regioner, samt främja innovativ jordbruksteknik och hållbart skogsbruk
 - a) konkurrenskraft, omstrukturering, diversifiering inom jordbruk, trädgård, rennäring och skog
 - b) underlätta för unga med rätt kompetens att starta företag inom jordbruk-, trädgård- samt rennäring
3. Förbättra djurvälstånd och organisationen av livsmedelskedjan, inklusive bearbetning och marknadsföring av jordbruksprodukter
 - a) förbättra konkurrenskraften genom bättre djurvälstånd och kort livsmedelskedja
4. Återställa, bevara och främja ekosystem kopplade till jord- och skogsbruk
 - a) återställa, bevara och förbättra den biologiska mångfalden
 - b) förbättra vattenförvaltningen och hanteringen av gödsel- och växtskyddsmedel
 - c) förebygga markerosion och förbättra markskötseln
5. Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruket
 - b) effektivisera energianvändningen inom jordbruket

Gränsdragningen mellan fokusområdena 5b och 5c är ofta svår att göra, varför dessa insatser av förenklingskäl hanteras under fokusområde 5c, på så sätt kan en resursmässig splittring på flera fokusområden undvikas. *(från programmet)*

- c) främja tillgången till och användningen av energi från förnybara källor och andra förnybara biologiska resurser som inte är avsedda till livsmedel
- d) minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak

6. Främja social utveckling och skapa ekonomisk utveckling på landsbygden

- a) främja diversifiering, skapande och utveckling av nya små företag och arbetstillfällen
- b) främja lokal utveckling på landsbygden**
- c) anläggning och projektering av passiv bredbandsstruktur

Här ser du de åtgärder som finns i landsbygdsprogrammet och hur dessa ska bidra till olika fokusområden. I handlingsplanen kapitel 5–6 finns de åtgärder som Tillväxtverket handlägger. Jordbruksverket, länsstyrelserna, Samtinget, och Skogsstyrelsen är andra myndigheter som handlägger stöd och ersättningar i landsbygdsprogrammet.

Figur 2. Landsbygdsprogrammet 2014-2020 åtgärder artiklar och fokusområden

Landsbygdsprogrammet 2014-2020										
Kod för åtgärd och delåtgärd	Fokusområde									
	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c	
	Konkurrenskraft och lönsamhet	Unga	Lokala marknader, kort livsmedelskedja och diurvälstånd Miljö i jordbruket	Energieffektivisering och förnybar energi	Minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak	Nya jobb och diversifiering	Lokal utveckling	Bredband		
1	Kompetensutveckling	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
1.1	Stöd till kompetensutveckling	x		x	x			x	x	
1.2	Stöd till demonstrationer och information	x		x	x			x	x	
2	Rådgivning	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
2.1	Stöd till rådgivningstjänster	x		x	x			x	x	
2.3	Stöd till fortbildning av rådgivare	x		x	x			x		
4	Investeringar till jordbruk, trädgård och rennäring	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
4.1	Investeringstöd inom jordbruk, trädgård och rennäring	x				x	x			
4.2	Förädlingsstöd			x				x		
4.4	Miljöinvesteringar									
4.4	Stängsel mot rovdjur				x					
4.4	Engångsröjning av betesmark				x					
4.4	Reglerbar dränering				x					
6	Jordbruks- och affärsutveckling	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
6.1	Startstöd		x							
6.4	Investeringstöd för jobb och klimat					x	x	x		

2.2.1. Landsbygdsprogrammets landsbygdsdefinition

Landsbygdsdefinitionen i landsbygdsprogrammet består av fyra huvuddelar; jordbruksföretag, mindre tätorter, regionala undantag samt särskild definition för lokalt ledd utveckling. Under vissa omständigheter kan enskilda åtgärder tillämpa en annan definition. Ingen geografisk avgränsning kommer att tillämpas för de insatser som har anknytning till jordbruksföretag, jordbruksverksamhet, skogsbruksverksamhet, målen för miljö- och klimatvänligt jordbruk eller för investeringar i bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter även om stödmottagaren är lokaliserad i en tätort.

För övriga åtgärder, delåtgärder eller typer av insatser med undantag för lokalt ledd utveckling, definieras landsbygd som områden utanför tätorter med mer än 3 000 invånare enligt SCB:s befolkningsstatistik för år 2015. I de fall där stödmottagaren (projektägaren) är lokaliserad till en tätort med mer än 3 000 invånare ska projektets mervärde och nytta direkt tillfalla landsbygdsområdet. Insatser ska kunna genomföras även i större tätorter om projektet tillför mervärden till landsbygdsområden.

Förekomsten av tätorter i ett annars glest befolkat område kan vara viktiga stödjepunkter i genomförandet av programmet. Av denna anledning bör berörda myndigheter som handlägger stöd som riktas till de län där befolkningstätheten är lägre än medelvärdet för riket (22,9 invånare per kvadratkilometer) ges möjlighet att nyansera och utveckla den ovan bestämda huvudregeln. Detta kan göras genom att större tätorter räknas in i tillämpningsområdet för dessa län.

2.2.1.1. Tillväxtverkets landsbygdsdefinition

Tillväxtverket följer landsbygdsprogrammets landsbygdsdefinition mot bakgrund av skrivningen: I de fall där stödmottagaren (projektägaren) är lokaliserad till en tätort med mer än 3 000 invånare ska projektets mervärde och nytta direkt tillfalla landsbygdsområdet. Insatser ska kunna genomföras även i större tätorter om projektet tillför mervärden till landsbygdsområden.

3. Referensnätverk

Som referens i genomförandet av Tillväxtverkets handlingsplan kommer främst RSP nätverket att nyttjas, vilket är det regionala nätverket som finns för erfarenhets och informationsutbyte mellan regional nivå och mellan regional och nationell nivå i genomförandet av de regionala serviceprogrammen. I detta nätverk ingår handläggare och ansvariga för genomförandet av regionala serviceprogram på Regionen i varje län samt handläggare och ansvariga för servicestöden i landsbygdsprogrammet (LBP) på landets Länsstyrelser. Representanter från följande organisationer ingår i ”RSP nätverket”:

Länsstyrelsen i Blekinge	(LBP)
Region Blekinge	(RSP)
Länsstyrelsen i Dalarna	(LBP)
Region Dalarna	(RSP)
Länsstyrelsen Gotland	(LBP)
Region Gotland	(RSP)
Länsstyrelsen Gävleborg	(LBP)
Region Gävleborg	(RSP)
Länsstyrelsen Halland	(LBP)
Region Halland	(RSP)
Länsstyrelsen Jämtland	(LBP)
Region Jämtland Härjedalen	(RSP)
Länsstyrelsen Jönköping	(LBP)
Region Jönköpings län	(RSP)
Länsstyrelsen Kalmar	(LBP)
Region Kalmar	(RSP)
Länsstyrelsen Kronoberg	(LBP)
Region Kronoberg	(RSP)
Länsstyrelsen Norrbotten	(LBP)
Region Norrbotten	(RSP)
Länsstyrelsen Skåne	(LBP)
Region Skåne	(RSP)
Länsstyrelsen Stockholm	(LBP)
Region Stockholm	(RSP)
Länsstyrelsen Södermanland	(LBP)
Region Södermanland	(RSP)
Länsstyrelsen Uppsala	(LBP)
Region Uppsala	(RSP)
Länsstyrelsen Värmland	(LBP)
Region Värmland	(RSP)
Länsstyrelsen Västerbotten	(LBP)
Region Västerbotten	(RSP)
Länsstyrelsen Västernorrland	(LBP)
Landstinget Västernorrland	(RSP)
Länsstyrelsen Västmanland	(LBP)
Region Västmanland	(RSP)

Länsstyrelsen Västra Götaland	(LBP)
Region Västra Götaland	(RSP)
Länsstyrelsen Örebro	(LBP)
Region Örebro	(RSP)
Länsstyrelsen Östergötland	(LBP)
Region Östergötland	(RSP)

Inom området kommersiell och offentlig service finns också ett etablerat forum för informations- och erfarenhetsutbyte på nationell nivå - Centralt samordningsforum (CSF). Här ingår ett 20-tal bolag och myndigheter som är viktiga för utvecklingen av service i gles- och landsbygder. Syftet med CSF är att olika beslutsfattare och intresseorganisationer ska mötas och delge varandra information och synpunkter i olika frågor. Tillväxtverket har en viktig roll i att driva de utvecklingsfrågor som CSF identifierar, men medlemmarnas eget engagemang och initiativkraft är avgörande. Detta forum kommer utifrån sakområde och kompetens helt eller delvis att vid behov nyttjas som referens i genomförandet av Tillväxtverkets handlingsplan.

Följande organisationer ingår i "CSF nätverket":

- Apoteket AB
- Axfood Närlivs AB
- Föreningen Svensk Bensinhandel
- Hela Sverige ska leva
- ICA Sverige AB
- Jordbruksverket
- Kooperativa Förbundet/COOP
- Livsmedelshandlarna SSLF AB
- Menigo Foodservice AB
- Näringsdepartementet
- Postnord AB
- PTS, Post- och telestyrelsen
- Sparbankernas riksförbund
- Systembolaget
- Lantbrukarnas riksförbund LRF
- Bergendahls
- Sveriges Kommuner & Landsting
- Tandvård- och Läkemedelsförmånsverket (TLV)

Referensnätverken (RSP och CSF) har främst en förankrande roll. Nätverken engageras löpande för input till handlingsplanens innehåll avseende de behov av insatser som identifieras av respektive organisation. RSP nätverket informeras löpande om uppföljning och planering av Tillväxtverkets handlingsplan. Båda nätverken har en viktig roll i att sprida information om handlingsplanen samt att sprida erfarenheter och resultat.

4. Gemensamt för prioriteringar, urvalskriterier, mål och hantering av beslut i landsbygdsprogrammet

Alla stöd i landsbygdsprogrammet ska bidra till EU:s prioriteringar i programmet. I kapitel 5–7 visas de övergripande prioriteringarna för det stöd som Tillväxtverket ska handlägga.

För att välja ut de ansökningar som effektivast leder till programmets prioriteringar finns det urvalskriterier. De nationella urvalskriterierna är samma i hela landet. I genomförandet av Tillväxtverkets handlingsplan kommer enbart nationella urvalskriterier att tillämpas, detta då handlingsplanen är nationellt gällande. Det finns inte några urvalskriterier som utgår från diskrimineringsgrunderna kön, ålder, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning med mera. Det beror på att kriterier inom det här området riskerar att hamna i konflikt med lagstiftning och rättspraxis.

Vi kommer att ta hänsyn till jämställdhet genom att jämställdhetsintegrera handlingsplanen. Tillväxtverket ingår som en av 18 pilotmyndigheter för Jämställdhetsintegrering i Myndigheter (JIM). I detta arbete har Tillväxtverket sett över arbetet med frågor om jämställdhet och mångfald i egna program och utåt mot externa målgrupper. Tillväxtverket kommer att arbeta med en inkluderande kommunikation, bland annat genom att arbeta med Normhjulet, Handboken schyst och skrivriktlinjer, läs mer i avsnitt 7.1.2.(Tillväxtverkets arbete för att säkerställa en inkluderande kommunikation).

4.1. Urvalskriterier

Urvalskriterierna avgör hur en ansökan prioriteras.

4.1.1. Poängsättning

För varje urvalskriterium finns det poängsättningar. Om det står plustecken för poängsättningen betyder det att den poängsättningen kan räknas tillsammans med andra. Om det inte finns något plustecken räknas enbart den högsta poängnivån som uppfylls. Det totala antalet poäng är alltid mellan 0 och 5 poäng, vilket gör att eventuella poäng över 5 inte räknas.

Alla urvalskriterier och poängsättningar har en bedömningsgrund knuten till sig, dessa finns i handlingsplanens bilagor. Bedömningsgrunderna förklarar hur poängsättningen sker och på vilka grunder ansökan poängsätts.

4.1.2. Viktning

När ett urvalskriterium är färdigbedömt multipliceras poängen med viktningen. Detta leder till att urvalskriterier som bedöms vara viktigare har en större effekt på hur ansökan ska prioriteras

4.1.3. Krav på poäng avgör om ansökan prioriteras

För att en ansökan ska prioriteras krävs följande:

- Den viktade summan för urvalskriterier är minst lika hög som minimipoängen som gäller för insatsområdet.
- Ansökan måste få poäng i minst två av de angivna urvalskriterierna.

Om båda av dessa krav uppfylls kommer ansökan att prioriteras på det sätt som anges i insatsområdet.

4.1.4. Rangordning av ansökningar med lika många poäng

Om två ansökningar har lika många poäng rangordnar vi ansökningarna i följande ordning:

1. den ansökan som har högst poäng i högst viktat kriterium
2. den ansökan som kom in först (kronologisk ordning)

4.1.5. När sista pengarna i budgeten inte räcker till hela sista ansökan.

När budgeten för ett insatsområde är slut för alla åtgärder 1 samt 16 och hela sista ärendet inte ryms, sänks stödsatsen. Detta gäller det ärende som rangordnas högst av de ärenden som inte ryms inom budgeten. För båda åtgärder sänks stödsatsen till 20% som lägst.

4.2. Indikatorer och målvärden

För att kunna följa hur det går med landsbygdsprogrammet finns det obligatoriska indikatorer som EU har tagit fram för varje insatsområde. Målvärdena har beräknats av Jordbruksverket utifrån bland annat tidigare erfarenheter. Målvärdena har sedan fördelats enligt samma fördelningsnycklar som budgeten. EU:s indikatorer med målvärden samt budget, finns i bilaga 1 Budget och mål.

5. Tillväxtverkets prioriteringar för att stärka tillgången till grundläggande service i Sveriges gles- och landsbygder

5.1. Regionalt servicearbete

Tillväxtverket har sedan 2009 haft i uppdrag att stödja länen i genomförandet av de regionala serviceprogrammen. I uppdraget ingår även att årligen rapportera om det regionala arbetet till Näringsdepartementet. Av Tillväxtverkets uppföljningar framgår att de regionala serviceprogrammen är uppskattade ramverk för arbetet med servicefrågorna på länsnivå. De regionala serviceprogrammen fungerar som stöd i genomförandet av enskilda insatser samt bidrar till att behålla helhetsperspektivet på länets arbete med servicefrågorna. Programmen fungerar som kommunikationsverktyg och strategiskt viktiga dokument gentemot beslutsfattare samt i kommunikation med samverkande parter.

I genomförandet av de regionala serviceprogrammen har det blivit tydligt att en regional strategisk processledning är av stor betydelse för att skapa delaktighet och engagemang bland länets kommuner i servicearbetet. Kommunernas medverkan och engagemang är dessutom avgörande för att skapa långsiktighet i det servicearbete som genomförs lokalt utifrån privata och ideella initiativ. Därtill har tillgång till IT blivit allt viktigare för att skapa nya innovativa lösningar i utsatta områden, en fungerande kommunikation är avgörande för allt samarbete på lokal och regional nivå.

Av Tillväxtverkets arbete med att stötta och följa upp det regionala servicearbetet framgår det dock även att det saknas tillräckliga metoder, kunskap och resurser för att aktivt kunna arbeta med regional strategisk processledning. Det saknas på många håll delaktighet och engagemang från kommuner i servicearbetet vilket i sin tur påverkar långsiktigheten i de servicearbete som genomförs lokalt. På många håll runt om i landet förses bygder med den senaste generationens bredband, fast eller mobilt. För att kunna ta tillvara på denna resurs behöver också kunskap om digitaliseringens möjligheter utvecklas i samma utsträckning.

Något som också kommer att påverka det regionala servicearbetet de närmast kommande åren, är att flera län befinner sig mitt i en omorganisation till följd av regionbildning. Ansvaret för det regionala serviceprogrammet överförs därmed från länsstyrelse till region, tillika de stöd till kommersiell service som beviljas inom ramen för programmet. Detta med undantag för investeringsstödet till kommersiell service som under 2016 har flyttats i motsatt riktning till länsstyrelsen för att hanteras inom ramen för landsbygdsprogrammet.

I dessa län kommer det att vara Regionen som bär samordningsansvaret för det regionala serviceprogrammet, även om finansieringen av dess insatser kommer att vara fördelade mellan två organisationer Regionen och Länsstyrelsen. Detta kommer att ställa stora krav på samverkan på regional nivå, och på en välfungerande regional process för att kunna behålla och utveckla en hållbar servicestruktur.

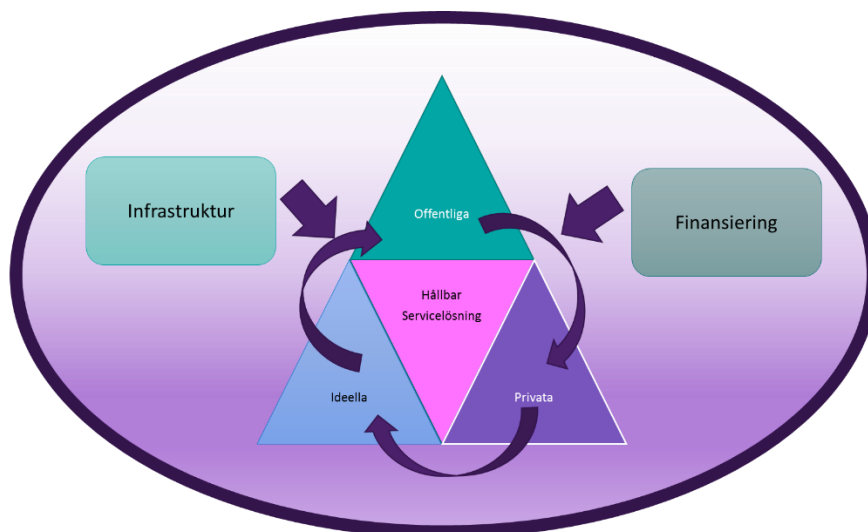
5.2. Grundläggande service - lokalt

För att jobb och tillväxt ska ske i hela landet krävs tillgång till en grundläggande service där människor verkar och bor, vilket enligt den av regeringen initierade utredningen om *Service i glesbygd* utgörs av *dagligvaror, drivmedel, betaltjänster, post och apotek*. Insatser som syftar till en god tillgänglighet till grundläggande service av det här slaget har stor betydelse för att skapa miljöer där det är attraktivt att bo och arbeta samt starta och driva företag.

Marknaderna och servicenäten har under lång tid genomgått en omstrukturering, med en eskalering de senaste åren. Nätet av exempelvis dagligvarubutiker har förändrats, framförallt genom att de mindre butikerna blivit betydligt färre samtidigt som de allra största butikerna har blivit fler. Den här utvecklingen har lett till en i generella termer försämrad fysisk tillgänglighet till service i de flesta gles- och landsbygdsområden.

För Sveriges gles- och landsbygder innebär urbaniseringen och den demografiska utvecklingen på en och samma gång både en utmaning och möjlighet att utveckla innovativa servicelösningar. Tillväxtverkets erfarenhet från arbetet med att stötta utveckling av lokala servicelösningar är att det behövs dialog, förståelse och vilja till samarbete mellan det offentliga, privata och ideella. Lösningar som bygger på en ökad samordning och samverkan mellan olika typer av aktörer utifrån lokala förutsättningar kan ge möjligheter att bli både bärkraftiga och långsiktiga.

Figur 3. Modell för en hållbar lokal servicelösning

5.3. Inriktning Tillväxtverkets handlingsplan

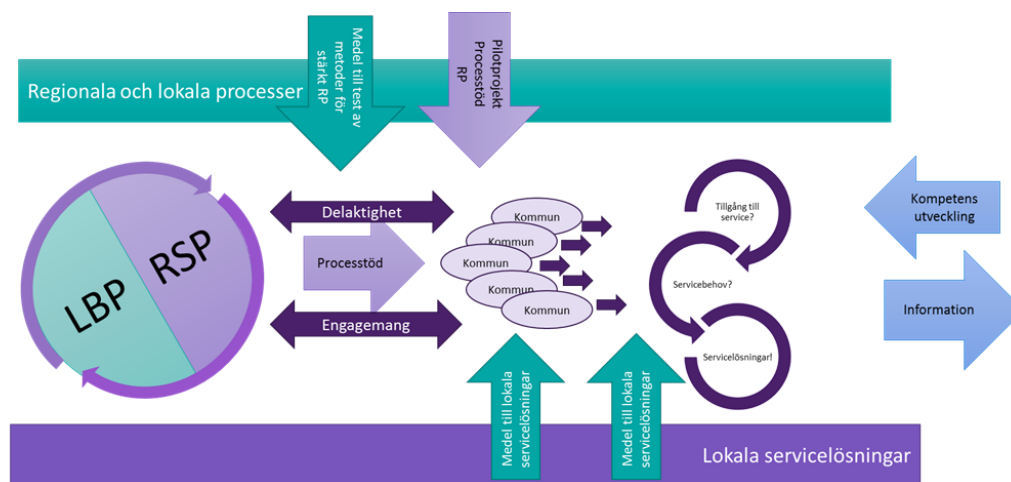
För att projektmedel i Tillväxtverkets handlingsplan ska göra så stor nytta som möjligt, med att skapa en långsiktigt hållbar servicestruktur i Sveriges gles- och landsbygder, krävs att utvecklingsarbetet genomförs från två håll samtidigt. Därför har Tillväxtverket valt två genomgående inriktningar i handlingsplanen, dels *Regionala och lokala processer* och dels *Lokala servicelösningar*.

Det strategiska arbetet med att planera och prioritera servicearbetet på regional nivå förutsätter att det finns en fungerande kommunikation och samverkan mellan de regionala aktörerna samt mellan de regionala och kommunala aktörerna. Detta förutsätter i sig att det finns kapacitet på kommunal nivå både med avseende på resurser och kunskap om samspelet mellan regional och lokal process för lokal serviceutveckling.

Det är det lokala behovet och dess förutsättningar som utgör fundamentet för all serviceutveckling varpå det behövs en understödjande process för det lokala behovsdrivna engagemanget. Den lokala nivån initiativ behöver erkännande och stöd för att ha förutsättning att utvecklas till hållbara lokala servicelösningar.

Handlingsplanens möjliga insatser inom delåtgärd 16.2 pilotprojekt och utveckling är uppdelat och beskrivet enligt dessa två inriktningar. Handlingsplanens delåtgärd 1.1 kompetensutveckling och delåtgärd 1.2 information och demonstration är inte uppdelade, men ska komplettera genomförandet av respektive inriktning.

(Se kapitel 5 och 6 för information om tillgängliga projektmedel)

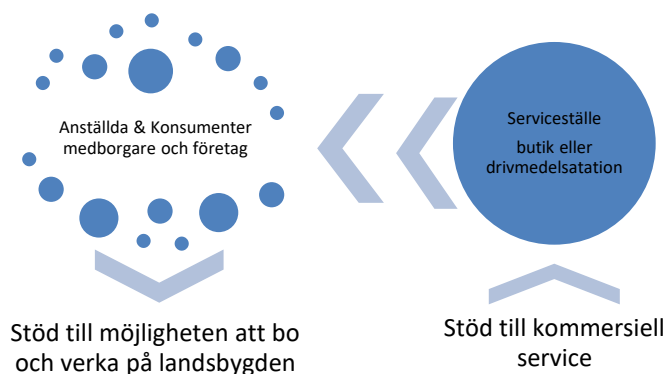
Figur 4. Tillväxtverkets handlingsplan för landsbygdsprogrammet 2014–2020

5.3.1. Målgrupp

För att kunna bo och verka i alla delar av landet behöver det finnas tillgång till ett grundläggande utbud av kommersiell och offentlig service inom rimliga avstånd. En god servicenivå är med andra ord en av många förutsättningar för att ta tillvara den tillväxtpotential och den utvecklingskraft som finns lokalt. Begreppet tillgänglighet kan ha olika betydelser och innebörd i olika sammanhang. Huruvida en servicefunktion kan anses tillgänglig varierar utifrån människors och företags olika behov, möjligheter, preferenser och förmåga att ta del av denna service. Behoven kan även variera mellan olika skeden i livet och olika livssituationer. Servicen behöver vara tillgänglig både i tid och i rum för att någon ska kunna ta del av den. Områden där avståndet till kommersiell service, i form av dagligvaror och drivmedel, överstiger en kritisk distans sammanfaller ofta med områden som i avsnitt ovan definieras som landsbygd. Här finns det dock stora variationer mellan och inom Sveriges regioner. Servicennivån kan vara undermålig även i områden där befolkningstätheten är relativt hög. Denna handlingsplan kan därför komma att omfatta områden där servicen är gles, men där befolkningsunderlaget överstiger 3000 personer. Detta för att den bristfälliga tillgången till service inte ska bidra till att befolkningsunderlaget minskar i det området, vilket i sin tur kan påverka kringliggande områden, gles- och landsbygder, negativt.

5.3.2. Jämställdhet inom området service

Undersökningar visar att stor del av mottagare av stöd inom regionala tillväxtmedel/företagsstöd fördelas till företag som drivs av män. Men inom området kommersiell service på landsbygden går det inte att dra några slutsatser gällande jämställd fördelning av stöden utifrån detta. Det beror på att stöd till kommersiell service beviljas till serviceställe på landsbygden, butik eller drivmedelstation, för att säkerställa tillgången på kommersiell service i området. Stödet har inte till främsta syfte att utveckla verksamheten i sig utan syftar till att tillgodose behovet av grundläggande service hos medborgare och företag. I den målgruppen finns både kvinnor och män representerade. I beslut om stöd till kommersiell service är det därför viktigt att se till förväntade effekter av stödet utifrån den slutliga målgruppen. Tillväxtverkets handlingsplan ska bidra till de nationella jämställdhetspolitiska målen (se kap 9).

Figur 5. Jämställd tillgång till kommersiell och viss offentlig service

5.3.3. Målbild

Inom handlingsplanen ska beviljade projektmedel bidra till ett stärkt regionalt servicearbete för en jämställd, utvecklad och stabil serviceinfrastruktur i Sveriges gles- och landsbygder.

Inom handlingsplanen ska beviljade projektmedel bidra till att det skapas god tillgång till grundläggande service inom rimligt avstånd för medborgare och företag och därmed skapa förutsättningar för människor att bo och för företag att verka var de vill i landet.

För åtgärdsspecifik målbild se respektive kapitel.

6. Stöd till kompetensutveckling

Syftet med kompetensutveckling är att öka kompetensen hos verksamma på landsbygden och därmed även öka effektiviteten och förbättra måluppfyllelsen för övriga åtgärder i landsbygdsprogrammet. I sin helhet ska åtgärden verka för en hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling av landsbygden.

Det finns flera myndigheter som handlägger stöd inom kompetensutveckling. Det är länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsen och Tillväxtverket. Varje myndighet har sin egen handlingsplan. Jordbruksverket är den enda myndigheten som handlägger stöd inom kompetensutveckling inom följande områden: ökad konkurrenskraft, djurvälstånd samt kort livsmedelskedja och lokala marknader.

6.1. Stöd till kompetensutveckling för lokal serviceutveckling (delåtgärderna 1.1, 1.2 inom fokusområde 6b)

6.1.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd är till för att öka kompetensen lokal serviceutveckling (delåtgärd 1.1, 1.2). Syftet är att öka kunskapen om hur verksamhet inom lokal service kan utvecklas. Det sker genom att samla och sprida kunskap, forskningsresultat och erfarenheter om hur service kan upprätthållas, samordnas och utökas och även hur arbetet med strategisk serviceutveckling kan bedrivas på lokal och regional nivå (fokusområde 6b).

6.1.2. Tillväxtverkets prioriteringar

Delåtgärd 1.1 Kompetensutveckling

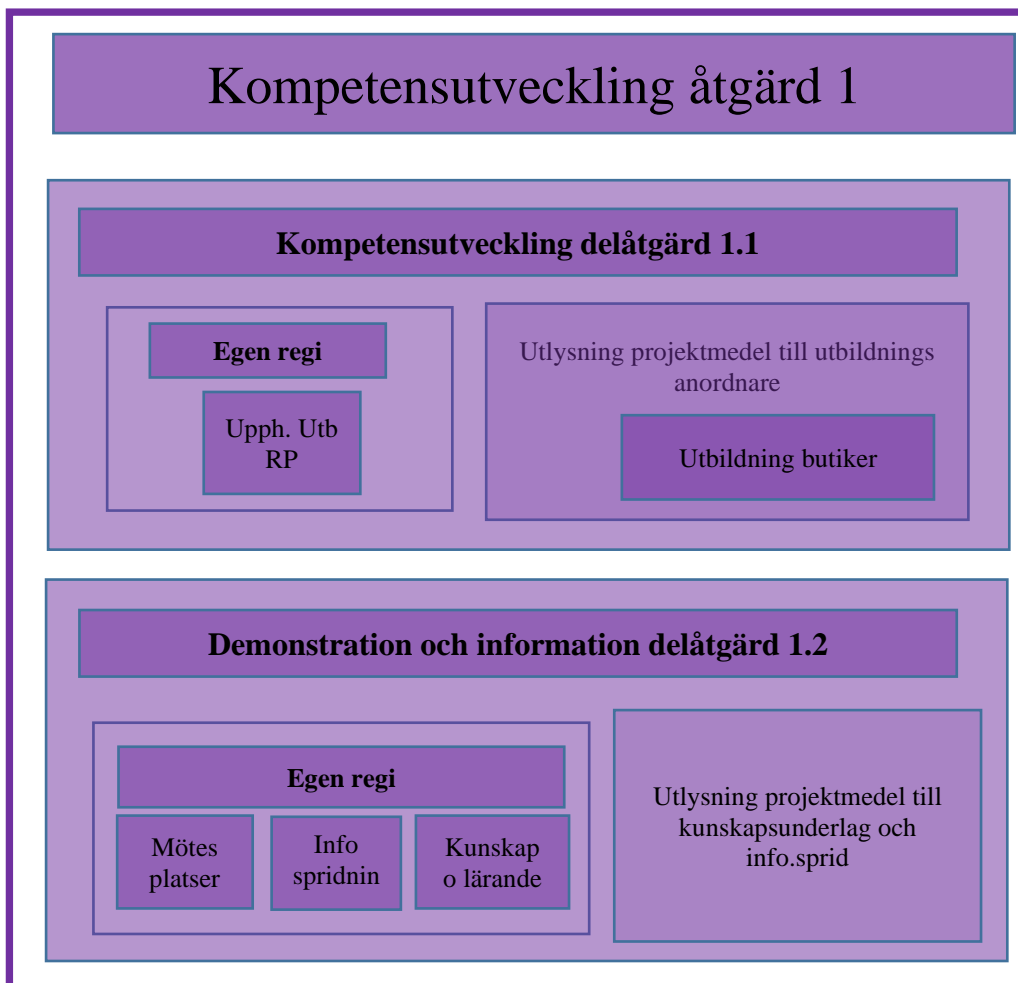
Tillväxtverket har valt att ha två genomgående inriktningar i handlingsplanen, dels *Regionala och lokala processer* och dels *Lokala servicelösningar*. De kompetensutvecklingsinsatser som genomförs ska främja dessa inriktningar. Dit hör att höja kompetensen hos verksamma inom området kommersiell service i gles och landsbygder, på regional-, kommunal-, lokal- och servicegivarnivå, samt öka kunskapen om hållbarhetsdimensionernas inverkan på den regionala och lokala processen. Målet med åtgärden är ökad kompetens hos organisationer och personer som ansvarar för frågor rörande service på landsbygden samt de som bedriver verksamhet på landsbygden. Målet är vidare att detta ska ge ökad effektivitet och förbättrad måluppfyllelse för övriga åtgärder i handlingsplanen.

Exempel på insatser:

- Analys av utbildningsbehov hos verksamma inom området kommersiell service i gles- och landsbygder.
- Utbildningsinsatser för ökad kunskap kring strategiskt arbete med serviceplanering och processarbete på regional och lokal nivå
- Utbildningsinsatser för hantering av analysunderlag i servicearbetet på regional och lokal nivå
- Utbildningsinsatser för generell kompetensutveckling hos servicegivare
- Utbildningsinsatser för ökad kunskap om hållbara lösningar utifrån hållbarhetsdimensionerna

Delåtgärd 1.2 Demonstration och information

Det går inte längre att söka medel i denna delåtgärd.

Figur 6. Innehåll i Tillväxtverkets planerade genomförande av kompetensutvecklingsåtgärden

6.1.3. Genomförande av åtgärden kompetensutveckling – I egen regi, upphandling eller utlysning 2021

I genomförande av handlingsplanens insatser inom åtgärd 1 Kompetensutveckling, delåtgärd 1.1 kommer Tillväxtverket under 2021 att tillämpa riktad utlysning.

Information om aktuella utlysningar kommer att finnas på Tillväxtverkets hemsida www.tillvaxtverket.se. Det framgår även till viss del av handlingsplanens beskrivning per delåtgärd och inriktning nedan.

Projekt i egen regi – upphandling 2021

Tillväxtverket kommer inte genomföra projekt i egen regi eller genom upphandling.

Utlysningar 2021

Projektmedel till *Kompetensutveckling* kommer att utlysas enligt nedan:

- Kompetensutveckling för ökad lönsamhet i butik.

Projektmedel till *Demonstration och information* kommer inte att utlysas 2021.

- Det går inte längre att söka medel i denna delåtgärd.

6.1.3.1. Det här gäller för urval av ansökningar

Den lägsta miniminivån för urvalskriterier är 200 poäng.
Ansökan måste få poäng i minst två av de angivna urvalskriterierna.

6.1.4. Urvalskriterier

(Delåtgärderna 1.1 och 1.2, fokusområde 6b) Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Se kapitel 11 bilaga 2a för bedömningsgrunder.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet. +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag. +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning.	10
2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för projektet	3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet. 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.	10
3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning.	1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler. +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ.	25
4. Det finns ett identifierat behov av projektet.	2 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande men beskrivning av vad som redan gjorts eller pågår saknas. 3 poäng: Behovet är generellt stort (eller akut) då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen i ansökan är tillfredställande och beskrivning av vad som gjorts och pågår finns. +2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen/näringsen eller till stor nytta för miljön/klimatet.	40
5. Projektet har tydliga och mätbara mål.	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp. 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns med tydliga och mätbara produktionsmål (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna 5 poäng: Utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mätbara produktionsmål så finns även effektmål beskrivna.	15
Summa viktning		100

6.1.5. Stödnivå

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Inom stöd till kompetensutveckling (1.1) ges stöd till stödberättigande utgifter som, inte täcks av intäkter som kommer från deltagare.

Utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. Inom kompetensutveckling och rådgivning gäller inte begränsningen per stödmottagare, utan för den som deltar i kompetensutveckling eller rådgivning. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som man fått under den tiden räknas med.

Schabloner och indirekta kostnader

- mat i form av lunch och middag, ersätts enligt riktlinje
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt skatteverkets riktlinje

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

6.1.5.1. Avgifter för kompetensutveckling

Mottagaren det vill säga den som deltar i kompetensutvecklingen ska i vissa fall betala en avgift. Avgiften ska framgå i upphandlingsunderlag, i information om utlysningar och i kursprogram.

Kompetensutveckling (delåtgärd 1.1, fokusområde 6b)

Deltagaravgiften ska lägst vara 500 kronor.

7. Samarbete

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Syftet med åtgärden är att stödja samarbeten inom områden där den gemensamma nyttan av ett samarbete är stor för samhället men där incitamentet för en enskild aktör är för litet för att kunna finansiera ett utvecklingsarbete. Landsbygden kan inte alltid erbjuda samma stödjande förutsättningar till företag och befolkning som i mer tätbefolkade områden. Samarbete är en viktig del i att stärka en hållbar utveckling över längre tid på en landsbygd som präglas av problem som är en följd av glesa strukturer.

Det finns flera myndigheter som handlägger stöd inom samarbeten. Det är länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsen samt Tillväxtverket. Varje myndighet har sin egen handlingsplan.

7.1. Stöd till pilotprojekt och utveckling

7.1.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd är till för att stödja samarbeten inom områden där den gemensamma nyttan av ett samarbete är stor för samhället med där incitamentet för en enskild aktör är för litet för att kunna finansiera ett utvecklingsarbete. Landsbygden kan inte alltid erbjuda samma stödjande förutsättningar till företag och befolkning som i mer tätbefolkade områden. Samarbete är en viktig del i att stärka en hållbar utveckling över längre tid på en landsbygd som präglas av problem som är en följd av glesa strukturer. (delåtgärd 16.2)

Syftet med alla projekt är att främja en god tillgång till lokal service i Sveriges gles- och landsbygder, genom en utvecklad och stabil servicestruktur. Projekten ska skapa förutsättningar för människor och företag att bo och verka i alla delar av landet. Stöd inom åtgärden ges till samarbeten och pilotprojekt för att utveckla kommersiell och icke kommersiell service på landsbygden (fokusområde 6b).

7.1.2. Tillväxtverkets prioriteringar

För att beviljade projektmedel i Tillväxtverkets handlingsplan ska göra så stor nytta som möjligt och för att skapa förutsättning för att de initierade insatserna i programmet ska bli långsiktigt hållbara har Tillväxtverket valt att ha två genomgående inriktningar i handlingsplanen, dels *Regionala och lokala processer* och dels *Lokala servicelösningar* (läs mer om varför i kapitel 5).

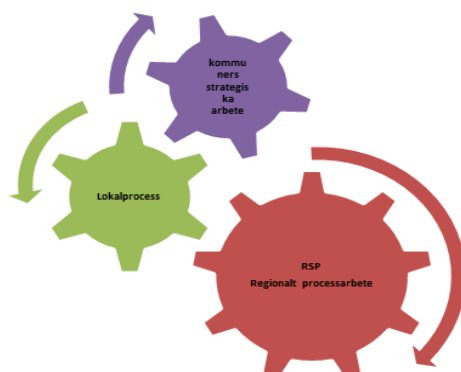
1. Regionala och lokala processer

Handlingsplanen ska främja insatser och projekt för utveckling av den regionala, kommunala och lokala processen. Målet med åtgärden är att samarbete och pilotprojekt ska bidra till att upprätthålla, utveckla eller utöka den lokala servicen och därmed förbättra livsmiljön och förutsättningarna att verka, bo och vistas i gles- och landsbygder för företag befolkning och besökare. Målet med aktiviteterna är att främja utvecklingen av strategiska arbetssätt på regional och kommunal nivå som bidrar till förankring och delaktighet för en fungerande servicestruktur på landsbygden.

Inom ramen för handlingsplanen ska möjlighet ges för länen att utforma och implementera strategiska arbetssätt för stärkt regional serviceutveckling med tydlig koppling till respektive läns regionala serviceprogram. Samverkansinsatser mellan aktörer, program och insatser för en fördjupad regional och lokal process uppmuntras. Nyutvecklingsinsatser för bättre analysverktyg och beslutsunderlag till det strategiska arbetet med utveckling av service på regional, kommunal och lokal nivå ska främjas. Inriktningen riktar sig främst till länens regionalt utvecklingsansvariga organisation i samarbete med aktörer och insatser för regionalt servicearbete. Övriga aktörer i målgruppen kan söka stöd så vida planerad insats uppfyller syftet med inriktningen.

Exempel på insatser:

- Främja ett strategiskt arbete och planering av hållbar serviceutveckling på regional, kommunal och lokal nivå
- Förbättra samverkan och dialogen på och mellan lokal, kommunal, regional och nationell nivå
- Skapa regionala, kommunala och lokala mötesplatser för aktörer och beslutsfattare
- Utveckla arbetssätt och metoder för att skapa delaktighet och engagemang bland kommunerna i servicefrågan
- Främja tillgången till analys och beslutsunderlag

Figur 7. Den regionala och lokala processens kugor

2. Lokala servicelösningar

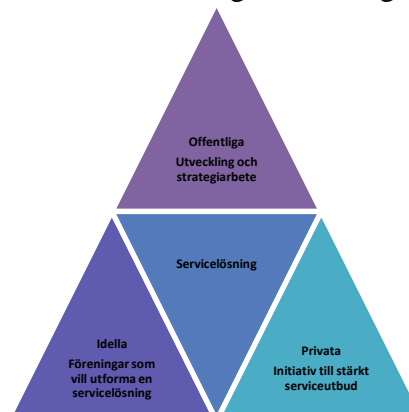
Handlingsplanen ska främja insatser och utvecklingsprojekt för långsiktigt hållbara servicelösningar i Sveriges gles- och landsbygder. Målet med åtgärden är att samarbete och pilotprojekt ska bidra till att upprätthålla, utveckla eller utöka den lokala servicen och därmed förbättra livsmiljön och förutsättningarna att verka, bo och vistas i gles- och landsbygder för företag befolkning och besökare. Målet med aktiviteterna är att främja utveckling av lokal service genom att främja utveckling av nya service- och samverkanslösningar, ny teknik så väl som förutsättningsskapande projekt, metodutveckling och förstudier.

I gles- och landsbygd där traditionell service försvunnit eller riskerar att försvinna finns behov att hitta nya lösningar för att tillgodose behovet hos företag och boende. För att skapa långsiktigt hållbara servicelösningar i Sveriges gles- och landsbygder krävs att privata och offentliga insatser samordnas utifrån lokala förutsättningar och behov. Inom ramen för handlingsplanen uppmuntras därför lokala initiativ till pilotprojekt i syfte att upprätthålla, utveckla och utöka den lokala servicen. Inom ramen för handlingsplanen uppmuntras projekt som vill testa ny teknik som kan ha betydelse för nya lösningar. Det kan också innebära förutsättningsskapande projekt, metodutveckling och förstudier.

Transport/logistik, IT/bredband och kollektivtrafik är viktig infrastruktur för att kunna upprätthålla ett serviceutbud. Handlingsplanen kommer att uppmuntra initiativ som bidrar till att nyttja, samordna och optimera användandet av denna infrastruktur i syfte att säkerställa grundläggande service.

Exempel på insatser för:

- samordning av serviceslag inom och mellan kommersiell och icke kommersiell service
- hållbara lokala lösningar
- att tillgodose företagets behov av service
- att skapa attraktiva mötesplatser
- att främja tillgången till och användning av ny teknik, digitalisering och nya metoder
- utveckling av samordnade logistiklösningar och transport av varor

Figur 8. Hörnstenar för en hållbar lokal servicelösningen

7.1.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar 2021

I genomförande av handlingsplanens insatser inom åtgärd 16 Samarbete, delåtgärd 16.2, kommer Tillväxtverket under 2021 att tillämpa löpande utlysning inom inriktning *Lokala servicelösningar*.

Information om aktuella utlysningar kommer att finnas på Tillväxtverkets hemsida www.tillvaxtverket.se. Det framgår även till viss del av handlingsplanens beskrivning per och inriktning nedan.

Utlysningar 2021

Regionala och lokala processer

- Projektmedel till *Regionala och Lokala* processer kommer inte att utlysas.

Lokala servicelösningar

- Projektmedel till *Lokala servicelösningar* kommer att utlysas löpande.
 - Tema och inriktning kommer att framgå av aktuell utlysning.
- Med löpande menas att det är möjligt att inkomma med en ansökan under hela perioden. Ansökningar handläggs löpande utifrån ankomstdatum.
- Beslut fattas för beslutsklara ärenden vid inplanerade beslutsmöten under perioden.
- Beslutsklara ansökningar prioriteras utifrån poäng och budget.

Det här gäller för urval av ansökningar

För hela delåtgärder gäller - för att en ansökan ska kunna bifallas kommer det att ställas krav på minst 200 poäng för de nationella urvalskriterierna. Ansökan måste få poäng i minst två av de angivna urvalskriterierna.

På detta sätt säkerställer vi en bra nivå på ansökningarnas innehåll och dess möjlighet att bidra till programmets mål trots ett begränsat antal ansökningar.

7.1.4. Urvalskriterier

(Delåtgärden 16.2, fokusområde 6b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Se kapitel 11 bilaga 2b för bedömningsgrunder.

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning Första utkast
1. Projektet bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+ 2 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål + 1 poäng: Projektet har en energieffektiv lösning + 1 poäng: Projektet bidrar tydligt till kulturmiljömålen + 1 poäng: Projektet bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	10
2. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Projektet har en innovativ inriktning och behöver spridas mer 3 poäng: Projektet har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom området +1 poäng: Nya servicepunkter eller samlingslokaler skapas +1 poäng: Projektet är en del i en helhetslösning	15
3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för projektet	2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet. +1 poäng: Projektet ingår i en samverkanslösning	20
4. Det finns ett identifierat regionalt behov av projektet.	3 poäng: Det finns ett behov av servicen/projektet enligt regionalt serviceprogram och Tillväxtverkets handlingsplan 4 poäng: Behovet av servicen/projektet är stort enligt regionalt serviceprogram och Tillväxtverkets handlingsplan 5 poäng: Behovet av servicen/projektet är mycket stort enligt regionalt serviceprogram och Tillväxtverkets handlingsplan	40
5. Projektet har tydliga och mätbara mål.	3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga och mätbara mål med projektet (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna 5 poäng ges till sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mätbara mål också har effektmål beskrivna.	15
Summa nationell viktning		100

7.1.5. Stödnivå

I Landsbygdsprogrammet definieras ”stöd” som all offentlig finansiering i projektet, detta inklusive övrig offentlig finansiering.

Inom delåtgärd 16.2 ska all finansiering vara offentlig. Tillväxtverket kommer att kräva att del av stödet ska vara övrig offentlig finansiering. Det innebär att det till exempel kan vara kommun, landsting, region eller länsstyrelse som går in med pengar.

Minst 20 procent av de stödberättigande utgifterna ska vara övrigt nationellt offentligt stöd.

Stöd beviljas inte till ansökningar med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Schabloner

- Mat i form av lunch och middag, ersätts enligt riktlinje.
- Årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar.
- Milersättning för resor, 30 kronor per mil.
- Traktamente enligt Skatteverkets riktlinje.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

8. Kommunikation

Kommunikation är ett viktigt verktyg för att möjliggöra ett effektivt och måluppfyllande genomförande av handlingsplanen. Tillväxtverket planerar olika typer av kommunikationsinsatser under olika faser av genomförandet.

Inför utlysningstillfällen: fokus ligger då på att informera om handlingsplanen och möjligheterna i denna, hur man ansöker samt vad det ställer för krav på projektägaren.

Under programmet: fokus ligger på att dela kunskap och erfarenheter samt stötta genomförandet genom tydlig och tillgänglig kommunikation.

Mot slutet av programmet/efter programmet: fokus ligger på uppföljning och utvärdering samt på att paketera, sprida och tillgängliggöra kunskap, resultat och effekter.

8.1. Kommunikationsplan

Syftet med kommunikationsplanen är att fungera som ett stöd i kommunikationsarbetet för att säkerställa att kommunikationen bidrar till att nå handlingsplanens mål.

Kommunikationsplanen aktivitetsplanering ska dock ses som en levande plan som kommer att anpassas efter behov och situationer under arbetets gång.

8.1.1. Övergripande riktlinjer/strategi

För att bidra till ett effektivt och måluppfyllande genomförande av handlingsplanen förhåller sig kommunikationen till tre riktlinjer som dels bygger på målet med handlingsplanen och dels på myndighetens nyckelstrategier för kommunikation. De tre riktlinjerna är Nyttä, Nära och Normkritiskt.

Nyttä: All kommunikation ska leverera en relevant nytta för målgrupperna - oavsett om det rör sig om praktisk information om ansökningsförfarandet eller om förmedling av kunskap och erfarenheter. Kommunikationen paketeras därmed på ett lättillgängligt sätt där värdet tydligt framkommer. Vad gäller kunskap- och resultatkommunikation så är detta nära sammankopplat med uppföljning- och utvärderingsarbetet.

Nära: Att föra en nära dialog och samarbete med målgrupperna, ge tydlig information och vara tillgänglig är centralt för handlingsplanens måluppfyllelse. Kommunikationen ska därmed underlätta en nära kontakt och samarbete. Kanaler som möjliggör dialog prioriteras framför envägskommunikation. Tillväxtverket ska samordna kommunikationen med andra aktörer och kommunicera via andra för att säkerställa att kommunikationen når ut till slutmålgrupperna.

Normkritiskt: Kommunikationen ska vara inkluderande och Tillväxtverket ska medvetet arbeta normkritiskt för att säkerställa en jämställd och inkluderande kommunikation. Myndighetens prioriterade mångfaldsområden är kön, ålder och bakgrund. Nedan beskrivs närmare hur Tillväxtverket kommer att arbeta för att säkerställa en inkluderande kommunikation.

8.1.2. Tillväxtverkets arbete för att säkerställa en inkluderande kommunikation

Normhjulet

Som en del i myndighetens arbete med jämställdhetsintegrering under 2014 har Tillväxtverket tagit fram ett nytt verktyg för att säkerställa ett normmedvetet förhållningssätt och en inkluderande kommunikation. Vi kallar verktyget för Normhjulet och det ska användas som stöd i allt kommunikationsarbete för att integrera jämställdhet och mångfald. För varje fas i kommunikationsarbetet finns ett antal frågor att ställa till sig själv eller till leverantörer för att skapa en medvetenhet om normer som annars är lätta att missa. Det omfattar hela arbetsprocessen - från idéskapande till återkoppling och utveckling – och inbegriper allt från normmedveten bild- och textkommunikation, till kanalval, målgruppsanalys, budskap, paketering med mera. Normhjulet är framtaget av Tillväxtverket tillsammans med experter inom jämställdhet. Normhjulet är ett levande arbetsverktyg som myndighetens Kommunikationsavdelning utvecklar löpande med nya eller justerade frågeställningar om behov finns.

Handboken Schyst

Tillväxtverket använder sig även av handboken Schyst som är framtagen av Region Värmland. Handboken ger konkreta tips och exempel som hjälper myndigheten att kommunicera mer jämlikt.

Skrivriktlinjer

Tillväxtverket eftersträvar ett tillgängligt språkbruk enligt klarspråksprincipen. I samarbete med språkvårdsexperter har vi tagit fram skrivriktlinjer som används som stöd i arbetet att utforma användbara och tillgängliga texter. Flera medarbetare på myndigheten har även utbildats i klarspråk och det finns ramavtal med språkvårdskonsulter att tillgå för exempelvis språkgranskning. Dessa konsulter har även erfarenhet av genusperspektiv.

8.1.3. Kommunikationsmål

- Att programmets finansierade insatser uppmärksammas i media
- Att insatser och resultat får spridning i sociala media
- Att fler besöker hemsida för information och kunskap

8.1.4. Målgrupper och prioriterade målgrupper

Landsbygdsprogrammets huvudsakliga målgrupper är lantbrukare, landsbygdsföretagare och andra aktörer på landsbygden.

Prioriterad målgrupp för Tillväxtverkets kommunikation är främst de regionala aktörer som ansvarar för genomförande och uppföljning av respektive läns regionala serviceprogram, regioner, länsstyrelser, kommuner, lokala utvecklingsgrupper och nationella/regionala intresseorganisationer inom serviceutveckling samt servicegivare.

8.1.5. Budskap.

- Möjlighet att söka projektmedel för insatser som bidrar till en utvecklad servicestruktur i Sveriges lands- och glesbygder.
- Vi investerar för att förbättra tillgången till kommersiell service i Sveriges gles- och landsbygder!
- Närhet till kommersiell service behövs för att det ska vara attraktivt att bo arbeta, starta och driva företag på en ort, och för att attrahera besökare dit.
- Strategisk serviceplanering är viktigt när tillgång till kommersiell service inte längre kan säkras på kommersiell basis
- ”Utan service inga företag – utan företag ingen service”.

8.1.6. Kanaler för kommunikation

Den viktigaste kommunikationskanalen är den dagliga kontakten som sker mellan handläggare på myndigheten och målgrupperna. Utöver denna kontaktyta prioriteras följande kanaler för att säkerställa en måluppfyllande kommunikation:

Samarbetspartners och vidareförmedlare: Jordbruksverket, referensnätverket, Landsbygdsnätverket, Centralt samordningsforum samt Hela Sverige ska leva, Leader. SmåKom, SKL, Dagligvarukedjorna.

Digitala kanaler: tillvaxtverket.se samt andra relevanta webbplatser, Facebook, Twitter och nyhetsbrev, Youtube.

Fysiska möten: Egna och andras möten, workshops, konferenser och seminarium. Relevanta arenor definieras under arbetets gång.

Media: primärt lokal media, men vid relevans även riksmidia samt nischad press.

8.1.7. Löpande aktivitetsplanering

Nedan beskrivs planerade kommunikationsaktiviteter för 2021

Aktiviteter 2021	Syfte/Kommentar	Tidsperiod
HEMSIDA <ul style="list-style-type: none"> - Tillväxtverkets handlingsplan - Utlysningar - Information om ansökan - Information om rapportering - Beviljade projekt - Resultat av projekt - Kartbild över projekt - Kunskap och lärande 	Information till sökande och projektägare. Erfarenhetsutbyte och inspiration Fakta	Hela 2021
Medverkan vid regionala serviceträffar/digitala möten	Information om Handlingsplanen, projektportfölj och budget	Hela 2021

Regionala diskussioner kring genomförandet av "Service i Landsbygdsprogrammet" hur åtgärderna på regional och nationell nivå ska komplettera varandra.	Målgrupp: RSP och LBP ansvariga	
INFORMATIONSMATERIAL - Artiklar - Bilder/texter hemsidan	Kunskapsspridning. Lärande, inspirerande exempel. Information om stödmöjligheterna Nationell spridning projektmedel /arbete med lokala servicelösningar Målgrupp: bred	Hela 2021
DIGITALA MEDIA - Facebook - Twitter - Youtube - Webinarier - Löpande info via mailutskick	Kännedom om medel som finns att söka. Info om framtaget kunskapsmaterial. Spridning av lärande exempel. Målgrupp: bred	Hela 2021
Medverkan i externa konferenser - Landsbygdsnätverket Landet Lär - Landsbygdsnätverket arbetsgrupp Smarta Byar	Presentation av kunskap från uppföljning av finansierade projekt inom Landsbygdsprogrammet	Februari 2021 Hela 2021

8.1.8. Samarbeten

Tillväxtverkets referensnätverk har en viktig roll att bidra med kunskap samt att sprida information om programmet i sina respektive organisationer. En nära samverkan och regelbundna träffar med länsstyrelsernas och regionernas servicehandläggare samt Centralt samordningsforum (CSF) är en viktig förutsättning för programmets måluppfyllelse. Hela Sverige ska leva är en viktig samarbetspartner utifrån deras medlemmar och aktiviteter.

8.1.9. Uppföljning och utvärdering

Uppföljning sker löpande genom att avstämning i genomförandet mot kommunikationsplanen.

9. Arbete med andra mål och lokal utveckling

Tillväxtverkets handlingsplan bygger på underlag, innehåll och fakta från Tillväxtverkets genomförda program samt de regionala serviceprogram som tagits fram och som genomförs av länen. Handlingsplanen har som primärt mål att bidra till måluppfyllelsen i de regionala serviceprogrammen.

I arbetet med de regionala serviceprogrammen finns tydliga krav på att samverka med övriga program för regional tillväxt. Aktörer på alla nivåer samarbetar i arbetet med att skapa attraktiva livs- och boendemiljöer. I detta arbete är tillgänglighet till service en viktig faktor. De regionala serviceprogrammen utgör viktiga verktyg i länens arbete med att säkerställa en grundläggande service i gles- och landsbygder. För att uppnå en ökad samordning av service, lokalt, kommunalt och regionalt, krävs bl.a. att aktörer med regionalt och lokalt tillväxtansvar samverkar med varandra och med övriga berörda parter.

Tillväxtverkets handlingsplan ska bidra till de nationella jämställdhetspolitiska målen. Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Utifrån detta regeringen utformat fyra delmål, Tillväxtverkets handlingsplan ska bidra till de två första, vilka är:

- **En jämn fördelning av makt och inflytande**
Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.
- **Ekonomisk jämställdhet**
Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

9.1. Synergier med fonder och planer som ska bidra till samma mål

Tillväxtverkets handlingsplan kommer att genomföras i samarbete med de regionala serviceprogrammets (RSP) genomförande på länsnivå. Utlysningar och beslutstillfällen kommer att ske i dialog med RSP programansvariga för att komplettera genomförandet av de regionala serviceprogrammen. Samarbete kommer att ske genom att minst två gånger per år mötas vid nationella och regionala serviceträffar/mötesplatser. Serviceträffarna/mötesplatserna blir tillfällen där kunskap och erfarenheter från genomförda program och insatser lyfts fram, analyseras och paketeras för spridning och implementering i nya projekt och processer. Uppföljning och rapporter från genomförandet av de regionala serviceprogrammen kommer att ligga till grund för den fortsatta planeringen av Tillväxtverkets handlingsplan.

Program/strategier som Tillväxtverket bland annat kommer att samarbeta med

- Regionala serviceprogram, genom att Tillväxtverket har uppdraget att följa upp genomförandet och där i ha en metodstödande roll gentemot länen. Riktade utlysningar och beslutsomgångar för att bidra till gemensam nåluppfyllelse, anordnande av mötesplatser och servicelabb för erfarenhetsutbyte och vidareutveckling av framgångsrika initiativ för förmerande av programmens och projektens resultat.
- Lokal ledd utveckling, informationsinsatser genom Landsbygdsnätverket. Utlysningar och beslutsomgångar som främjar en gemensam målbild och förmerar programmens resultat.
- Program för attraktiva och hållbara kommuner, informationsutbyte och resultatinput till de delar som har beröringspunkter inom programmen.

Tillväxtverkets handlingsplan samarbetar indirekt med flertalet program på regional nivå genom de regionala serviceprogrammen. Detta då det finns tydliga krav på att samverka med övriga program för regional tillväxt i arbetet med de regionala serviceprogrammen. De regionala serviceprogrammen utgör viktiga verktyg i länens arbete med att säkerställa en god tillgång till kommersiell och offentlig service i gles - och landsbygder. För att nå framgång krävs att det sker en samverkan med program och aktörer på alla nivåer. Alla län beskriver i sina regionala serviceprogram att samverkan ska ske i någon form med övriga program för regional tillväxt. Några län beskriver utförligt alla de program som kan komma att bli aktuella för samverkan tillsammans med en beskrivning av hur serviceprogrammet ska samordnas med respektive program. De program/strategier för regional tillväxt som kommer att bli aktuella är:

- Regional utvecklingsstrategi (RUS), som på många håll utgör grunden för länens program och planer
- Regional miljöplan
- Regionalt tillväxtprogram
- Regionalt strukturfondsprogram
- Länsstyrelsernas jämställdhetsstrategier
- Regionala handlingsplaner för landsbygdsprogrammet
- Utvecklingsstrategier för LLU (Lokalt Ledd Utveckling)
- Kommunala översiktsplaner
- Kommuners program för landsbygdsutveckling
- Kommunala serviceplaner
- Tillväxtverkets instruktion

9.2. Arbete med lokal utveckling

Inom ramen för Landsbygdsnätverket arbetsgrupp ”Service i landsbygder har Tillväxtverket nått ut till de lokala utvecklingsgrupperna som bildas inom ramen för landsbygdsprogrammet. Kanaler och kontaktvägar har etablerats och Tillväxtverket ser det som fortsatt betydelsefullt att i handlingsplanens genomförande koppla an till lokala behov och lokala initiativ.

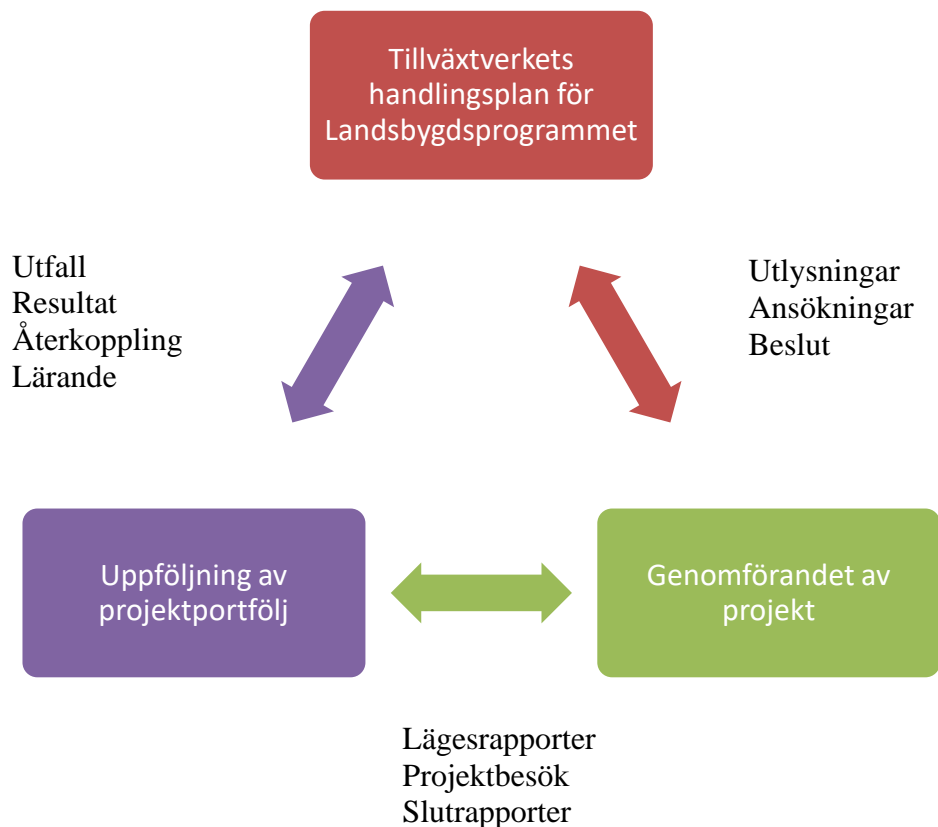
Inom ramen för Tillväxtverkets handlingsplan ska det finnas möjlighet för lokala utvecklingsgrupper att genomföra nya lokalt initierade serviceprojekt som kompletterar egna genomförda satsningar. Tillväxtverkets handlingsplan ska fungera som ett ”nästa steg” för de projekt som initieras inom ramen för lokal ledd utveckling. De förstudier och förprojekt som genomförs inom ramen för lokal ledd utveckling ska ha möjlighet att söka finansiering till större projekt för genomförande av samverkanslösningar, lokala servicelösningar och införande av ny teknik.

10. Uppföljning av handlingsplanen

Tillväxtverkets handlingsplan följs upp årligen. Uppföljning sker mot handlingsplanens prioriteringar, planerade insatser och tillgänglig budget. Uppföljningen består av en avstämning mot efterfrågan på projektmedel, antal ansökningar och beslut, inom respektive område. Uppföljningens resultat presenteras för referensgruppen.

Kunskap från uppföljningar kommer att användas i det fortsatta genomförandet.

Handlingsplanen och dess resultat publiceras på Tillväxtverkets hemsida www.tillvaxtverket.se

11. Bilagor

- 11.1. **Bilaga 1: Budget och mål för delåtgärd 1.1, 1.2 fokusområde 6b och delåtgärd 16.2 fokusområde 6b.**
- 11.2. **Bilaga 2a: Bedömningsgrunder för kompetensutveckling för lokal serviceutveckling (*delåtgärd 1.1, 1.2 fokusområde 6b*)**
- 11.3. **Bilaga 2b: Bedömningsgrunder för Stöd till pilotprojekt och utveckling (*delåtgärd 16.2 fokusområde 6b*)**
- 11.4. **Bilaga 3: Slutrapport regionala serviceprogram 2009–2013**
- 11.5. **Bilaga 4: Riktlinjer för framtagande och genomförande av regionala serviceprogram 2014–2018**
- 11.6. **Bilaga 5: Sammanställning regionala serviceprogram 2014–2018**
- 11.7. **Bilaga 6: Slutrapport Lokala servicelösningar**